

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Radovana Havelce, JUDr. Milana Kamlacha, JUDr. Zdeňka Kühna a JUDr. Vojtěcha Šimíčka v právní věci žalobkyně: **G. M.,** zastoupené Mgr. Alexandrem J. Vaškevičem, advokátem se sídlem Františkánská 7, Plzeň, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 4. 2008, č. j. OAM-318/VL-11-08-2008, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 7. 1. 2010, č. j. 64 Az 36/2008 - 18,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobkyně jako stěžovatelka domáhá zrušení shora označeného rozsudku Krajského soudu v Ostravě, jímž byla zamítnuta její žaloba proti výše uvedenému rozhodnutí žalovaného o zamítnutí její žádosti o mezinárodní ochranu jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), neboť byla podána s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění.

Krajský soud v odůvodnění napadeného rozsudku poukázal především na skutečnost, že stěžovatelka podala žádost o mezinárodní ochranu až po rozhodnutí o jejím

vyhoštění z České republiky, ačkoliv tak mohla učinit dříve. Žalovaný proto postupoval správně, pokud její žádost zamítl podle § 16 odst. 2 zákona o azylu. Za situace, kdy byla podaná žádost shledána zjevně nedůvodnou, pak nebylo namístě posuzovat naplnění některého z důvodů pro udělení azylu ve smyslu § 12 citovaného zákona, jejichž existenci ostatně jmenovaná ve správním řízení ani netvrdila. Ze skutečnosti, že v případě návratu stěžovatelky na Ukrajinu po ní bude jejími věřiteli požadováno splacení dluhu, nelze dovozovat, že by dotyčné hrozila vážná újma ve smyslu § 14a zákona o azylu. Závěrem soud konstatoval, že žalovaný vyšel z dostatečně zjištěného skutkového stavu, že stěžovatelce byla dána možnost vyjádřit se ke všem podstatným skutečnostem během pohovoru, jenž s ní byl veden za účasti tlumočníka, a že z rozhodnutí žalovaného vyplývá, jakými úvahami byl veden při posouzení skutkových i právních otázek dané věci.

Stěžovatelka proti tomu v kasační stížnosti uplatňuje důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s."). Konkrétně namítá, že měla ve vlasti finanční potíže a pokud se obrátila na příslušné státní orgány, byla odmítnuta. Z toho důvodu je v jejím případě dán důvod pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu, neboť patří do sociální skupiny nezaměstnaných, kteří nemají žádné hmotné zabezpečení, přičemž stát uvedenou situaci nejen vědomě trpí, ale dokonce přímo podporuje. Za nesprávný považuje rovněž závěr o neexistenci nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a zákona o azylu, neboť jí v případě návratu na Ukrajinu hrozí, že bude v důsledku své žádosti o azyl podané v České republice vystavena perzekuci ze strany tamních státních orgánů. Stěžovatelka dále namítá, že žalovaný vycházel z nedostatečně zjištěného skutkového stavu, že nevzal v úvahu její jen velmi omezenou možnost předložit důkazy k prokázání tvrzeného nebezpečí perzekuce, že se v souvislosti s možností udělení doplňkové ochrany nezabýval aktuální situací na Ukrajině a že své rozhodnutí v rozporu s § 68 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, dostatečně neodůvodnil. Na základě shora uvedených důvodů navrhuje, aby zdejší soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti především uvádí, že stěžovatelka podala žádost o mezinárodní ochranu pouze s cílem vyhnout se správnímu vyhoštění, pročež byl dán důvod k jejímu zamítnutí podle § 16 odst. 2 zákona o azylu. Žalovaný dále připomíná, že snaha o legalizaci pobytu na území České republiky ani ekonomické problémy, jež měla jmenovaná ve vlasti, nejsou důvodem pro udělení mezinárodní ochrany. Pokud jde o posouzení možnosti udělení doplňkové ochrany, žalovaný podotýká, že postupoval v souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího správního soudu, podle níž nebylo nutné se v daném případě doplňkovou ochranou zabývat, a dodává, že posouzení důsledků vycestování cizince v souladu se zásadou *non-refoulement* je provedeno již v řízení o správním vyhoštění. V podrobnostech dále odkazuje na obsah správního spisu a na své vlastní rozhodnutí a navrhuje, aby zdejší soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval přípustností kasační stížnosti. Kasační stížnost je dle § 102 s. ř. s. zásadně přípustná, s výjimkou případů taxativně vypočtených v § 104 s. ř. s, pokud splňuje zákonné náležitosti (§ 106 odst. 1 s. ř. s.), je podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a stěžovatel je řádně zastoupen (§ 105 s. ř. s.). Podle § 104 odst. 4 s. ř. s. není kasační stížnost přípustná, opírá-li se jen o jiné důvody, než které jsou uvedeny v § 103, nebo o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být

přezkoumáno, ač tak učinit mohl. Argumentuje-li stěžovatelka tím, že patří do sociální skupiny nezaměstnaných, jimž jejich domovský stát záměrně odpírá jakékoliv hmotné zabezpečení, a pokud dále namítá, že jí v případě návratu hrozí perzekuce ze strany ukrajinských státních orgánů v souvislosti s žádostí o azyl podanou v České republice, jedná se o tvrzení, jež dotyčná ve správním řízení ani v žalobě neuplatnila, ačkoliv jí v tom zjevně nic nebránilo. Tyto námitky je proto nutné považovat z hlediska rozhodnutí o neudělení azylu za nepřípustné podle § 104 odst. 4 s. ř. s. V rozsahu ostatních námitek je vzhledem ke splnění všech formálních náležitostí i podmínek řízení kasační stížnost přípustná.

Nejvyšší správní soud se ve smyslu § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Vymezením institutu nepřijatelnosti se soud již podrobně zabýval např. ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39 (všechna zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná také na www.nssoud.cz). Stěžovatelka v dané věci namítá mimo jiné též nesprávné posouzení možnosti udělení doplňkové ochrany krajským soudem i žalovaným v předcházejících řízeních. Pochybení při posouzení této otázky by patrně mohlo představovat zásadní dopad do hmotněprávního postavení stěžovatelky; ve fázi posouzení přijatelnosti kasační stížnosti je přitom nelze *prima facie* vyloučit. Z toho důvodu zdejší soud přijal kasační stížnost k věcnému projednání.

Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud se z uplatněných kasačních důvodů v první řadě zabýval námitkami vztahujícími se k doplňkové ochraně podle § 14a zákona o azylu, které považuje v dané věci za klíčové. Stěžovatelka uvádí, že se žalovaný možností udělení této formy mezinárodní ochrany nezabýval, neobstaral si potřebné informace o situaci v zemi jejího původu a neprovedl k dané otázce náležité dokazování, pročež mělo být jeho rozhodnutí krajským soudem zrušeno. Stěžovatelka tak ve vztahu k doplňkové ochraně namítá jednak nedostatečné zjištění skutkového stavu žalovaným (§ 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.), a dále též to, že krajský soud nepřihlédl k nepřezkoumatelnosti rozhodnutí žalovaného pro nedostatek důvodů, a proto je i napadený rozsudek nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (k tomu srov. např. rozsudek zdejšího soudu ze dne 26. 1. 2006, č. j. 4 Ads 23/2004 - 49, nebo rozsudek ze dne 31. 5. 2007, č. j. 4 Ads 17/2007 - 66).

Z rozhodnutí žalovaného je skutečně patrné, že se nikterak nevyjádřil k existenci důvodů pro udělení azylu podle § 12 a násl. zákona o azylu ani doplňkové ochrany podle § 14a téhož předpisu, neboť dospěl k závěru, že stěžovatelka podala žádost s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, ačkoliv mohla požádat o udělení mezinárodní ochrany dříve, a shledal tedy naplnění důvodu pro zamítnutí její žádosti jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 2 zákona o azylu.

Nejvyšší správní soud k tomu především připomíná, že se již v rámci své rozhodovací činnosti zabýval tím, zda je ministerstvo povinno zkoumat existenci rizika vážné újmy v souvislosti s vycestováním žadatele i tehdy, je-li jeho žádost zamítnuta jako

zjevně nedůvodná, a pokud současně žadatel netvrdí existenci některého ze zákonem předpokládaných důvodů pro udělení doplňkové ochrany. Podrobný rozbor této otázky byl proveden v rozsudku ze dne 11. 2. 2009, č. j. 1 Azs 107/2008 – 78, v němž bylo poukázáno na to, že rozhodnutí o zamítnutí žádosti podle § 16 zákona o azylu je rozhodnutím, v jehož důsledku: „*(...) nedošlo ve smyslu § 28 odst. 2 zákona o azylu k udělení ani jedné z forem mezinárodní ochrany. Podle téhož ustanovení má v tomto případě správní orgán povinnost své rozhodnutí zdůvodnit ve vztahu k oběma formám ochrany: zatímco však odůvodnění ve vztahu k neudělení azylu postrádá smysl tam, kde nejsou žádné azylově relevantní důvody tvrzeny, s otázkou doplňkové ochrany má správní orgán povinnost se vypořádat vždy a sám z úřední povinnosti zjistit (ze zpráv o zemi původu a jemu dostupných databází), zda skutečně žadateli nehrozí závažná újma v případě návratu do země původu. Ze zásady non-refoulement totiž vyplývá primární povinnost státu nevystavit žadatele reálné hrozbě závažné újmy, přičemž k této povinnosti se musí vázat i povinnost státu zjistit si příslušné skutečnosti, které k aplikaci této zásady nutně vedou.*“ Podle citovaného rozhodnutí je i v případě zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné ministerstvo povinno vážit existenci nebezpečí vážné újmy i tehdy, není-li na něj žadatelem výslovně poukazováno.

Z judikatury zdejšího soudu nicméně dále vyplývá, že udělení doplňkové ochrany je namístě v těch situacích, kdy existuje „*reálné nebezpečí*“, že bude žadatel v případě návratu do země původu vystaven mučení či nelidskému a ponižujícímu zacházení či trestu (čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, ve znění protokolů č. 3, 5 a 8), anebo pokud by bylo „*přiměřeně pravděpodobné*“, že bude čelit pronásledování z důvodů uvedených v čl. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků (k tomu srov. např. rozsudek ze dne 21. 5. 2008, č. j. 2 Azs 48/2007 – 71). Výkladem právních pojmů „*reálného nebezpečí*“ a „*přiměřené pravděpodobnosti*“ se pak zdejší soud podrobně zabýval například v rozsudku ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006 – 82, a dospěl k závěru, že: „*přiměřená pravděpodobnost nežádoucího důsledku návratu do země původu je dána tehdy, bývá-li tento důsledek v případech obdobných případu žadatele nikoli ojedinělý*“, což v praxi znamená, že „*k nežádoucímu důsledku v případech obdobných případu žadatele dochází natolik často, že s ním ten, komu takový následek hrozí, musí počítat jako se vcelku běžným jevem, a nikoli jako s jevem toliko výjimečným*.“ Obdobně i pojem „*reálného nebezpečí*“ je v témže rozhodnutí interpretován tak, že: „*ve významném procentu případů obdobných situaci stěžovatele dojde k nežádoucímu následku, takže stěžovatel má dobré důvody se domnívat, že takovýto následek může s významnou pravděpodobností postihnout i jeho.*“

V obecné rovině tedy platí, že při respektování výše uvedeného závěru vyřčeného v rozsudku ze dne 11. 2. 2009, č. j. 1 Azs 107/2008 – 78, by pouze v důsledku toho, že žadatelka neuvedla žádné konkrétní skutečnosti, z nichž by bylo možné usoudit na existenci nebezpečí vážné újmy v případě jejího návratu do země původu, nebylo možné akceptovat opomenutí žalovaného posoudit možnost udělení doplňkové ochrany. V nyní projednávané věci je však třeba zohlednit konkrétní skutkové okolnosti a specifika daného případu, zejména obsah vlastních vyjádření stěžovatelky učiněných ve správním řízení, a vzít v úvahu i všeobecně známé poznatky o situaci na Ukrajině. Postup žalovaného musí být hodnocen i s ohledem na to, zda bylo v daném případě možné vůbec uvažovat o naplnění shora uvedených kritérií reálného nebezpečí a přiměřené pravděpodobnosti, nebo zda naopak sama stěžovatelka ve svých výpovědích takové riziko vážné újmy předem vyloučila.

Stěžovatelka během pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany dne 20. 4. 2008 (protokol založen na č. l. 14 – 17 správního spisu), uvedla, že jediným důvodem jejího odchodu z Ukrajiny a následného přicestování do České republiky byla snaha opatřit si zde finanční prostředky k úhradě dluhu. Žalovanému současně sdělila, že dle informací od příbuzných na Ukrajině se věřitelé již domáhali vrácení dlužné částky. K dotazu, zda se domnívá, že jednání věřitelů bylo v rozporu se zákonem, či zda se naopak jednalo o běžné vznesení požadavku na úhradu dluhu, však výslovně uvedla: „*Měli na to právo, protože jsem měla u nich dluh a musela jsem jej splatit*." Z jejích dalších vyjádření učiněných v průběhu pohovoru je přitom zcela zřejmé, že ve vlasti neměla žádné problémy s tamními státními orgány ani se soukromými osobami. Kromě výše uvedeného jmenovaná připustila, že důvodem její žádosti byla snaha o legalizaci pobytu na území České republiky, a v závěru pohovoru požádala, aby „*zde mohla nějakou dobu zůstat*". Stěžovatelka tedy sama ve svých vyjádřeních vyloučila, že by v jejím případě byl dán důvod pro udělení azylu nebo doplňkové ochrany. Obsah protokolu ani způsob vedení pohovoru nebyly stěžovatelkou v žalobě ani v kasační stížnosti nikterak zpochybněny.

V řízení před krajským soudem pak dotyčná namítla, že v jejím případě byl dán důvod pro udělení doplňkové ochrany, neboť se v případě návratu do vlasti obávala jednání věřitelů. Tato námitka však byla formulována značně obecně a navíc byla v příkrém rozporu s jejím vyjádřením učiněným v průběhu pohovoru. Krajský soud otázku doplňkové ochrany přezkoumal v rozsahu uplatněné námitky a uvedl, že ze skutečností zjištěných ve správním řízení nevyplývá, že by stěžovatelce po návratu do vlasti hrozila vážná újma ve smyslu § 14a zákona o azylu.

Nejvyšší správní soud na základě shora uvedeného dospívá k závěru, že v dané věci by bylo zcela zjevně nadbytečným, aby žalovaný podrobně zkoumal, jaké poměry v dané době panovaly na Ukrajině, a zabýval se posouzením existence důvodů pro udělení doplňkové ochrany, neboť nejen, že z vyjádření stěžovatelky, jež v tomto směru vyznívá zcela jednoznačně a netrpí žádnými rozpory, nevyplynul byť jen pouhý náznak existence některého z důvodů pro udělení doplňkové ochrany, ale dotyčná dokonce sama vyloučila, že by měla v případě návratu na Ukrajinu jakékoliv obavy z postupu státních orgánů či soukromých osob. Všeobecně známou skutečností přitom je, že na Ukrajině v době posuzování její žádosti (a ostatně ani v současnosti) neprobíhá žádný ozbrojený konflikt, přičemž v případech ukrajinských žadatelů o azyl, s nimiž mají české správní orgány i soudy bohaté zkušenosti, obvykle nejsou dány ani jiné důvody pro udělení doplňkové ochrany. Již na základě výpovědi stěžovatelky proto bylo možno učinit závěr, že v daném případě není přiměřeně pravděpodobné, že bude stěžovatelka po návratu do vlasti vystavena takovým podmínkám, které by zakládaly důvod pro udělení doplňkové ochrany.

Přestože se tedy žalovaný dopustil jistého pochybení, pokud se v odůvodnění svého rozhodnutí vůbec nevyjádřil k možnosti udělení doplňkové ochrany, lze s ohledem k výše uvedenému uzavřít, že tento nedostatek neměl a nemohl mít žádný vliv na jeho věcné závěry. Nejedná se tím pádem o pochybení takové intenzity, pro které by krajský soud musel rozhodnutí žalovaného zrušit.

Pokud jde o námitku nesprávného posouzení existence důvodů pro udělení azylu podle §12 zákona o azylu (§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.), zdejší soud podotýká, že jelikož žalovaný dospěl k tomu, že stěžovatelka podala žádost s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, nebylo namístě posuzovat naplnění některého z důvodů pro udělení azylu podle citovaného ustanovení. Ke splnění podmínek pro postup podle § 16 odst. 2 zákona o azylu je možné odkázat na rozsudek zdejšího soudu ze dne 15. 8. 2008, č. j. 5 Azs 24/2008 – 48, v němž bylo uvedeno: *„Použití ustanovení § 16 odst. 2 zákona o azylu tudíž vyžaduje třístupňový test: (1) zda hrozí stěžovateli vyhoštění, vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny [k výkladu této podmínky viz bod IV. a) rozsudku]; (2) zda mohl žadatel požádat o udělení mezinárodní ochrany dříve; a (3) zda je z postupu žadatele patrné, že žádost o mezinárodní ochranu podal „pouze" s cílem vyhnout se tomuto hrozícímu vyhoštění, vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny. Tyto tři podmínky musí být splněny kumulativně; v případě nesplnění byť jedné z nich nelze § 16 odst. 2 zákona o azylu aplikovat."* V projednávané věci bylo stěžovatelce rozhodnutím Policie České republiky, Oblastního ředitelství služby cizinecké policie Plzeň, Inspektorátu cizinecké policie, ze dne 1. 4. 2008, č. j. CPPL-15377/ČJ-2008-64KP-2.SK, uloženo správní vyhoštění na dobu dvou let. Stěžovatelka toto rozhodnutí téhož dne převzala. V žádosti o azyl podané dne 16. 4. 2008 jmenovaná uvedla, že do České republiky přicestovala dne 29. 7. 2007. K dotazům žalovaného sdělila, že před rozhodnutím o vyhoštění zde o azyl nežádala a ani se nepokoušela svůj pobyt legalizovat jiným způsobem, ačkoliv jí v tom nic nebránilo, a dále též to, že cílem její žádosti o azyl je legalizace jejího pobytu v České republice. Žalovaný proto postupoval zcela správně, pokud její žádost zamítl jako zjevně nedůvodnou.

Krajský soud správně posoudil rozhodné právní otázky a rovněž v řízení před žalovaným nebyla shledána pochybení, pro která měl krajský soud jeho rozhodnutí zrušit. Nebyly tak naplněny tvrzené kasační námitky podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

Na základě všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl (§ 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s.).

Stěžovatelka, která neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení a úspěšnému žalovanému náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. června 2010

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu